gemeente Terschelling

Memo

Aan	:	**De gemeenteraad van Terschelling**
Datum	:	**26 april 2023**
Afzender	:	**College van Burgemeester &Wethouders**
Onderwerp	:	**Memo 1 Schuldpositie Gemeente Terschelling (als bijlage bij memo 24 april 2024)**
Bijlage(n)	:	

Middels deze memo wordt inzicht gegeven in de financiële positie van de gemeente. Gezien het aantal grote projecten (denk hierbij aan havenfront en IHP) en lopende onderhoud is het van belang om keuzes te maken in wat prioriteit heeft. Door gefaseerd investeringen (in combinatie met het aantrekken van geld) uit te voeren, zal de gemeente financieel gezond blijven en haar taken kunnen uitvoeren.

Inzake de informatieavond op 20 april 2023 is voor de presentatie een herberekening gemaakt van de schuldpositie van de gemeente Terschelling. Hiervoor is het laatst door de Raad vastgestelde planning & control product gebruikt en hierbij aangevuld met de reeds genomen besluiten. Via deze memo informeren wij u over de actuele schuldpositie en de ruimte die hierin aanwezig is om investeringen in toekomstige (onderhouds)projecten te financieren. (artikel 5 lid 5 Financiële verordening 2020).

De schuldpositie van een gemeente wordt uitgedrukt in het kengetal Netto Schuld Quote (NSQ). Daarnaast wordt er in belangrijke mate ook gekeken naar de financieringspositie.

De NSQ weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De NSQ brengt in beeld in hoeverre de netto schulden zich verhouden tot de totale baten (inkomsten) van de gemeente. Hoe hoger het percentage, hoe meer externe financiering de gemeente heeft aangetrokken om de activiteiten (investeringen) te financieren.

Voor de NSQ hanteert de toezichthouder bepaalde grenswaarden om de score te bepalen die kan variëren van goed/hanteerbaar/minst risicovol tot zeer zorgelijk/herstelmaatregelen nodig/meest risicovol. De gemeente neemt deze grenswaarden over.

- Schuldquote onder de 90%: minst risicovol
- Schuldquote tussen de 90% en 130%: neutraal
- Schuldquote boven de 130%: meest risicovol

Het heeft echter weinig zin om de schuldpositie alleen te beoordelen op basis van de kengetallen. Er moet ook gekeken worden welke

bezittingen tegenover de schulden staan en welke risico's aan deze bezittingen kleven, of deze bezittingen eenvoudig verhandelbaar zijn etc, en of de gemeentelijke begroting de structurele lasten kan dragen die met extra (investerings)lasten gepaard gaan.

Het is daarbij goed om te realiseren dat het aangaan van schulden op zich een bezigheid is die prima past bij een overheid. Overheden stappen toch vaker in een maatschappelijke investering die niet door de markt wordt opgepakt of waarvan de overheid niet wil dat de markt dit oppakt. Dit zijn vaker niet rendabele projecten of projecten waar voor marktpartijen niet of lastig financieringen af te sluiten zijn: dat probleem kent een overheid nagenoeg niet. In die context is deze memo geschreven.

Huidige schuldpositie

De vastgestelde 2e bestuursrapportage 2022 laat een positieve ontwikkeling van de NSQ zien. De NSQ zit tussen de 30% en 50% en zit dus ruimschoots onder de signaleringswaarde "neutraal".

Netto schuldquote						
Hoe lager, hoe beter	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Vaste schulden +	11.533.000	10.252.000	9.170.000	8.154.000	7.138.000	6.422.000
Netto vlottende schulden +	1.903.000	-	-	-	-	-
Overlopende passiva +	2.645.000	468.000	2.362.000	2.229.000	1.671.000	3.855.000
Financiële vaste activa -	846.000	836.000	826.000	816.000	806.000	796.000
Uitzettingen met looptijd korter dan 1 jaar -	2.608.000	-	-	-	-	-
Liquide middelen -	748.000	-	-	-	-	-
Overlopende activa -	2.846.000	-	-	-	-	-
Saldo =	9.033.000	9.884.000	10.706.000	9.567.000	8.003.000	9.481.000
Totaal baten	26.593.000	24.806.000	26.027.000	26.857.000	27.704.000	27.451.000
Netto schuldquote per 31 december	34%	40%	41%	36%	29%	35%

** In deze berekening is rekening gehouden met een gelijkblijvend werkkapitaal*

De financieringspositie bedraagt:.

Financieringspositie 2022-2026					
In € per 1 januari	2022	2023	2024	2025	2026
Te financieren					
Lopende en voorgenomen investeringen [1]	18.250.000	19.821.000	20.091.000	19.055.000	18.147.000
Bouwgronden en panden in exploitatie [2]	5.432.000	5.432.000	5.432.000	5.432.000	5.432.000
Totale boekwaarde	**23.682.000**	**25.253.000**	**25.523.000**	**24.487.000**	**23.579.000**
Financieringsmiddelen					
Stand van de reserves	9.997.000	9.773.000	9.419.000	9.661.000	10.530.000
Stand van de voorzieningen	4.961.000	4.760.000	4.572.000	4.443.000	4.240.000
Stand lang vreemd vermogen	11.335.000	10.252.000	9.170.000	8.154.000	7.138.000
Totaal vermogen	26.293.000	24.785.000	23.161.000	22.258.000	21.908.000
Financieringsoverschot/- tekort	2.611.000	-468.000	-2.362.000	-2.229.000	-1.671.000

1 Vaste activa zijn bezittingen voor een lange tijd, sowieso langer dan een jaar, meegaan.
2. betreffen de grondexploitatie klu-locatie en Dellewal en panden Campus

De gemeente heeft een financieringstekort, dat vanaf 2024 een structureel karakter heeft en met een langlopende financiering dient te worden afgedekt. Dit financieringstekort heeft mede te maken met de flinke daling van de vaste schuld tussen 2022 en 2026, dit houdt in dat de vrijvallende leningen geherfinancierd moeten worden. De omvang van het financieringstekort bedraagt ca. € 2,5 miljoen. Ten opzichte van de in 2024 resterende schuld gaat het over een verhoging van de schuld met ca. 50%. Het effect van het herfinancieren van de vrijvallende leningen op de NSQ bedraagt ca. +12% en hiermee stijgt de NSQ naar ca. 47%.

Houdbare positie
De gemeente heeft op dit moment een goede structurele financiële positie[1]. Er is echter (nog) onvoldoende zicht op de structurele liquiditeitsplanning, dus de hieronder geschetste perspectieven gelden met onzekerheidsmarges.

Om te kunnen bepalen waar de grens ligt met betrekking tot het aantrekken van financieringen voor de gemeente, wordt aangesloten bij de hierboven geformuleerde signaleringswaarden (NSQ). Daarbij moet opgemerkt worden dat een waarde tussen 100% en 130% aanleiding geeft tot alertheid op de ontwikkeling van de schuld en dat toekomstige ontwikkelingen altijd vragen om enige ruimte ten opzichte van het maximum. Het advies is daarom om een richtlijn van 110-120% te hanteren.

De financiële lasten van de huidige leningen zijn relatief beperkt omdat veel van de lopende leningen over gesloten zijn naar nieuwe en zeer gunstige leningscondities (lage rente). De gemiddelde rentevoet is daardoor met ca. 1% zeer laag.
Ter vergelijk: een nieuwe langlopende lening (30 jaar) kan op dit moment afgesloten worden voor ca. 3,2% (en het verschil tussen een kortlopende lening, een vijfjarige lening en een dertigjarige lening is relatief klein).

De financiële invloed van de rentelasten is daarmee hoger dan in de huidige meerjarenbegroting. Dus naast de toename van de NSQ tot 47% zal ook de rentelast een zwaardere weging hebben op het structurele resultaat van de gemeente.

Omdat het effect van de herfinanciering van leningen bekend is, kan de maximale investeringscapaciteit voor de gemeente met als basisjaar 2024 berekend worden: bij een maximale NSQ van 130% ligt de maximale investeringscapaciteit op ca. € 28 miljoen. Hierbij ervan uitgaand dat 1:1 een lening voor dit bedrag moet worden aangetrokken, aanvullend op de reeds gememoreerde € 2,5 miljoen vanwege het financieringstekort. In onderstaande tabel is de maximale investeringscapaciteit per maximale schuldquote weergeven.

Nettoschuldquote	Maximale additionele investeringscapaciteit
100%	€ 19 miljoen
110%	€ 22 miljoen
120%	€ 25 miljoen
130%	€ 28 miljoen

Naast de voorgenoemde NSQ en financieringspositie wordt ook gekeken naar de Solvabiliteitratio. De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om op de lange termijn aan haar

[1] *De gemeente heeft momenteel een ruimere liquiditeitspositie dan in deze memo weergegeven. Dat komt omdat de gemeente de kasfunctie op zich heeft genomen voor de € 5 miljoen inzake stimulering woningbouw GR de Waddeneilanden. Hiervoor zijn middelen ontvangen ten behoeve van het samenwerkingsverband De Wadden. Onduidelijk is de exacte liquiditeitsplanning van de uitgaven die hierbij horen. Deze middelen worden in deze memo daarom buiten beschouwing gelaten, voor het bepalen van de kengetallen. Het meenemen van deze middelen zou een vertekend beeld kunnen geven van de financiële (schuld)positie. Daarnaast zijn de middelen reeds bestemd en niet "vrij" te besteden door de gemeente.*

financiële verplichtingen te voldoen. De signaleringswaarde vanuit het provinciaal toezicht is tussen de 20% en 50% neutraal, daaronder wordt aangeduid als meest risicovol.

Voorbeeld:
Het kengetal voor de solvabiliteit loopt bij een NSQ van 130% terug van 34% naar 20%. Dit is precies op de grenswaarde van 20%, wat door de toezichthouder als meest risicovol aangegeven wordt. Bij langdurige solvabiliteit van onder de 20% is de kans aanwezig op provinciaal toezicht.

Als laatste is ook het kengetal voor de structurele exploitatieruimte van belang voor de schuldpositie. Dit kengetal daalt in 2024 ook onder de 0% door de toename van de structurele exploitatielasten (kapitaallasten). Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

<u>Structurele exploitatieruimte verbeteren</u>
Mogelijkheden om de structurele exploitatieruimte te verbeteren zijn:

- Het verhogen van de gemeentelijke heffingen (het kengetal Belastingcapaciteit, hierop zit nog ruimte)
- en/of het verhogen van de toeristenbelasting.
- en/of structureel bezuinigen.

<u>Samenvatting</u>
In het memo zijn meerdere financiële facetten besproken en de effecten hiervan op het aan te trekken geld. Samenvattend kunnen we bij een 100% Netto Schuld Quote (NSQ) 19 miljoen aantrekken en bij een NSQ van 130% 28 miljoen aantrekken. Het is een keuze van de hoeveelheid risico je wilt lopen. Met 130% NSQ bevind je je op de grens van het toelaatbare bij het financieel toezicht.
Zoals te lezen is in de tabel financieringspositie 2022-2026 zullen een aantal leningen aflopen, die moeten worden geherfinancierd. We verwachten een deel van de leningen op te kunnen vangen in de huidige exploitatie en 2 miljoen te moeten aantrekken om te herfinancieren. In de presentatie is een bedrag opgenomen van 26 miljoen, dit bestaat uit de 28 miljoen maximale leencapaciteit bij 130 NSQ – de 2 miljoen die moet worden aangetrokken voor herfinanciering.